MUZEJSKI RAVNATELJ
LJUBLJANA JUGOSLAVIJ

Št. 85 Poštnina poračunjena (C. C. con la posta) V Trstu, v soboto, 9. aprila 1927. Posamezna številka 30 cent. Letnik LII

List izhaja vsak dan z izjemo ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 mesece L 22.—, pol leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 6.50 več. — Poslano 30 cent. — Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti 1 kolone 50 cent. — Finančne in obrtne oglase L 1.—, za osmrtnice, zahvale, potrdila L 1.50, oglase denarnih zavodov L 2.— prvi strani L 2.—

EDINOST

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost» Podurednistvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perio.

DR. JOSIP WILFAN:

Iz politične terminologije

Na koncu svojega pisanja «o narodnosti in nacionaliteti» v «Edinosti» od 6. in 8. preteklega meseca sem pridržal, da bom še pisal o predmetu in zlasti obravnaval laške izraze **nazione, nazionale, nazionalità**. Tam sem se dosti mudil z izrazi narod, naroden, narodnost, nisem se pa tako obširno pečal z laškimi besedami, ki so po nastanku skoraj čisto nalične našim in se tudi po pomenu prelahko ž njimi zamenjujejo. Primerjajoč oboje izraze, slovenske in laške, sem več predpostavljal, kakor razlagal, da je pomen laških izrazov **različen** od pomena slovenskih izrazov. Moje pisanje je bilo potemtakem v tem oziru enostransko in zato ga hočem najprej s tem dopolniti, da napišem nekaj več o laških besedah nazione, nazionale, nazionalità.

Tudi tu se odpirata dve vprašanji. Prvič, kaj pomenijo te besede po svojem nastanku in svoji obliki, in drugič, kako se v navadni rabi razumejo. Škoda, da mi za laške besede ne stoji ob strani noben «Linguista» kakor za slovenske besede prijatelj Jezičnik. Ta mi bo pač tudi tu nekoliko pomagal, za ostalo se pa bom moral držati svojega skromnega zaklada — slovarjev in slovnic. Tisti, ki se bojijo jezikoslovnega pohujšanja, so s to opombo hkrati opozorjeni. Kakor II. del prejšnje, tako morejo preskočiti tudi sledeči I. del navzočne moje razpravice, v katerem bom poskušal na kratko razložiti besede nazione, nazionale, nazionalità po njihovem nastanku in njihovi jezikovni obliki.

I.

Jezičnik je že omenil, da je beseda nazione (francoski nation) nastala iz latinskega natio, to pa iz nascor (rodim se) in natus (rojen). Slovenska beseda rod bi bila še prej kot beseda narod prava podoba latinske besede natio, ne samo po nastanku, nego tudi po svojem dvojem pomenu. V latinščini se namreč beseda natio ni rabila v pomenu, ki ga ima sedaj nazione, oziroma nation, marveč v pomenu naše besede rod v takih zvezah kakor na primer «po rodu Španec» in «indijanski rodovi». Pridevnik nazionale nastane iz nazione podobno kakor naš pridevnik naroden iz narod in končno nastane iz nazionale samostalnik nazionalità podobno kakor narodnost iz naroden. Obe besedi, narodnost in nazionalità, nastaneta na ta način, da se k dotičnemu pridevniku pritakne pripona ali končnica, in sicer k naši besedi pripona -ost in k laški končnica -tà. Slovenska pripona -ost znači lastnosti in če primerjam besede enakega pomena živah**nost** in vivac**ità**, gost**ost** in densi**tà**, res**nost** in serie**tà**, moremo sklepati, da tudi končnica -tà v laščini znači lastnosti kakor pripona -ost v slovenščini. Ali laška končnica -tà znači tudi nekaj drugega. Umanità je na primer ne samo človečnost nego tudi človeštvo, autorità ne samo oblast(-nost) nego tudi oblastvo. Poleg abstraktnega pomena, ki se more samo pomišljati, stoji konkretni pomen, ki se more tudi predstavljati. V slovenščini ima prav tako dvoj pomen del besed s pripono -stvo, na primer besede ženstvo, moštvo, meščanstvo, članstvo, nadzorništvo (ne nadzorstvo!). S temi besedami pomišljamo (abstraktno) to lastnost ali stanje, da je kdo žena, mož, meščan, član, nadzornik, a si tudi predstavljamo (konkretno) zbor žena, mož, meščanov, članov, nadzornikov. Z ozirom na to, da imajo torej tudi nekatere laške besede s končnico -tà, kakor dokazujeta besedi umanità in autorità, dvoj pomen, abstraktnega in konkretnega, se je treba vprašati, ali ne more tudi beseda nazionalità (nationalité) prav radi te svoje «dvoumne» končnice imeti po slovniški pravici dvoj pomen, kakor ga zares ima vsaj po francoski, če ne tudi laški, praktični rabi. Nacionaliteta namreč pomeni francoski ne samo **lastnost** osebe ali stvari, katera je nacionalna, nego tudi **ljudi** iste nacionalitete **vkupaj**. Jezičnik se je na koncu II. dela moje prve razprave (v «Edinosti» od 8. marca) zgražal radi napačne rabe besede narodnost. Po madjarskem zgledu, tako je ropotal Jezičnik, rabijo nekateri besedo narodnost ne samo za lastnost, po kateri pripadaš h kakšnemu narodu, nego tudi za narod sam. Z jezikovnega stališča pa je nezmiselno govoriti o raznih, v isti državi bivajočih narodnostih in bi se smelo govoriti le o narodih ali delih narodov. Dočim mi je za slovenščino lahko pritrditi Jezičniku, moram za laščino pustiti vprašanje odprto, čeprav se mi dozdeva, ako se umanità (iz pridevnika umano) more rabiti v dvojem pomenu, da bi potem isto moralo veljati za besedo nazionalità, ki je iz pridevnika nazionale. Sicer pa — jezik ni matematika.

Grof Bethlen pri papežu

RIM, 8. (Izv.) Z včerajšnjim svečanim sprejemom na Kapitolju je bilo zaključeno oficijelno rimsko bivanje grofa Bethlena, ki se je včeraj zvečer poslovil v palači Chigi od on. Mussolinija. Grof Bethlen ostane v Rimu še nekaj dni, toda v privatni obliki.

Danes je grofa Bethlena sprejel papež Pij XI. Pred avdijenco je posetil grof Bethlen državnega tajnika kardinala Gasparrija, s katerim se je razgovarjal približno pol ure. Avdijenca pri svetem očetu je trajala 22 minut. Tekom avdijence se je razgovarjal grof Bethlen s papežem o težavnem položaju, v katerem se nahaja po razdelitvi nekdanje avstro-ogrske monarhije mnogo ogrskih škofij, ki so izgubile veliko število vernikov in ogromne dele svojih premoženj. Posledica razdelitve je bila, da so se mnoge ogrske škofije občutno zmanjšale in tudi občutno obubožale. Kakor se zatrjuje, se bo v bližnjem času vršila v Rimu konferenca, na kateri bodo poskušali rešiti to vprašanje. Na konferenco, kateri bo predsedoval kardinal Gasparri, bodo povabljeni zastopniki Jugoslavije, Ogrske in Romunije.

De Pinedo bo nadaljeval svoj polet

Novo letalo za polet preko Oceana

RIM, 8. (Izv.) Danes se je povrnil v Rim on. Balbo, ki je včeraj odletel v Sesto Calende, da izbere v tovarni Savoia in Isota-Fraschini nov hidroplan, ki bo nadomestil pogorelo «Santo Mario». Za nadomestitev je bil izbran hidroplan tipa S 55, ki je bil pripravljen za pulsko eskadro. Letalo bo čimprej odposlano v Genovo, odkoder bo prepeljano v Ameriko na parniku «Duillio», ki odpotuje dne 20. in prispe v New-York dne 30. aprila.

ROOSEVELT-DAM, 8. (Izv.) Polkovnik De Pinedo se je podal ob 6. uri zjutraj (po tukajšnjem času) v mesto Phoenix. Od tu se bo podal letalec na hidroplanu ameriške vojne mornarice v San Diego.

De Pinedo odlikovan

RIM, 8. (Izv.) Včeraj je plenum kraljevega geografskega društva podelil polkovniku De Pinedu veliko zlato svetinjo, ki jo večinoma podeljuje raziskovalcem neznanih krajev in velikim učenjakom.

Kralj odpotoval proti Pisi

RIM, 8. (Izv.) Danes ob 12.20 se je odpeljal kralj incognito v smeri proti Pisi.

Pehota ne bo več nosila nahrbtnikov

RIM, 8. (Izv.) Posebna komisija, kateri je bilo poverjeno proučevanje vojaške opreme, je izdelala predloge, ki stremijo za zboljšanjem in olajšanjem vojaške opreme v mirnem in vojnem času. Državni podtajnik on. Cavallero je predloge komisije odobril. Zato bodo že za letnik 1907. izdane primerne odredbe, s katerimi bo znatno olajšana vojaška oprema. Pehota, grenadirji in sanitetne čete ne bodo nosile več nahrbtnikov. Nahrbtnike bodo nosili samo planinci in gorska artiljerija.

Pisatelji za srednje šole

RIM, 8. (Izv.) Naučni minister on. Fedele je izdal okrožnico, v kateri določa smernice, po katerih se bodo morali ravnati srednješolski zavodi pri izbiranju del iz tujih književnosti. V okrožnici so navedena imena modernih pisateljev, katerih poznanje in čitanje prispeva k svežosti in živahnosti pouka.

Ponarejevalci potnih listov

NEAPELJ, 8. Policiji se je srečilo aretirati tolpo, ki je ponarejevala potne liste ter izkoriščala in sleparila revne ljudi v južnih pokrajinah kraljevine. Sleparji so izdajali ponarejene potne liste izseljencem, ki so bili namenjeni v Brazilijo.

Sedem oseb utonilo

TRAPANI, 8. Pred par dnevi so našli na čereh pri Trapani razbit ribiški čoln. Sedaj so dognali, da je čoln nosil ime «Vicenzino». Zalotil ga je vihar in ga prevrnil. Sedem oseb, ki se je nahajalo v čolnu, je utonilo.

Ameriško posojilo Jugoslaviji

30 milijonov dolarjev takoj podpisanih

BEOGRAD, 8. (Izv.) Finančno ministrstvo sporoča, da se je izvršila emisija drugega dela zunanjega posojila v zlatu s strani skupine Blair & Comp. in sicer včeraj v New-Yorku. Ta emisija znaša 30 milijonov dolarjev z 7 odstotnimi obrestmi. Posojilo se vrne tekom 35 let. Od tega posojila je 15 milijonov dolarjev namenjenih za splošne državne potrebe, 15 milijonov pa za začetek del za zgraditev železnice Beograd-Jadransko morje. Posojilo se emitira po kurzu 92½%. Liste za vpis posojila so bile otvorjene ob 10. uri dopoldne, pa takoj zopet zatvorjene, ker je bilo prijavljeni takoj več vpisov, kakor treba. Ministrski predsednik Uzunović je izjavil, da mu je finančni minister referiral, da je bilo posojilo v Ameriki takoj v preveliki meri podpisano.

Tarifi za gozdne proizvode

v Jugoslaviji

BEOGRAD, 8. (Izv.) Pod predsedstvom pomočnika prometnega ministrstva Bora Popovića je bila danes seja tarifnega odbora, na kateri se je razpravljalo o tarifih za gozdne proizvode v notranjem in zunanjem prometu. Referent dr. Besarović je izčrpno poročal o delu posameznih sekcij glede izvozne tarife za testone, tavolete, za bukovino, deščice in okrogli les, ki se iz gozdov dovaža na žage, za kurivo, za les za izdelavo celuloza, za oglje, furnirje, kostanjev les za ambalažo cementa in skriljavca. Zahtevala se je reekspedicija za stavbeni les z direktnimi postavkami glede izvoza ter da se pospešijo dela za uvedbo direktnih tarif za italijansko-jugoslovensko prometno blago. Pomočnik ministra je objavil članom odbora sedanje stanje prometa ter je izrazil nado, da bo vsaka panoga te industrije mogla računati v najkrajšem času z zboljšanjem prometa, ko je bila narodni skupščini predložena reorganizacija prometa. Izjavil je, da se v tarifah ne bo izvedla nobena sprememba, dokler se ne zasliši mnenja tarifnega odbora. Dne 15. maja bo sestanek zastopnikov cementnih industrij, na katerem se bo razpravljalo o tarifi za cement.

Madžarski izhod na Jadran

SUŠAK, 8. (Izv.) Na Reki pričakujejo v najkrajšem času prihod članov paritetne komisije, ki naj določijo modalitete svobodne luke za Madžarsko. Na Reki se že nahaja en madžarski hidroplan.

«Argus» ni padel v morje

RIO DE JANEIRO, 8. Vest, ki se je razširila včeraj, da je portugalski hidroplan «Argus» padel v morje pri Pernambucu ter da se je popolnoma polomil, se je izkazala za neresnično. Letalo majorja de Beiros, ki je odpotoval včeraj zjutraj ob 8.05 iz Pernambuca, je srečno pristalo ob 12.50 v Bahiji.

Velika nesreča na delu

NEW-YORK, 8. V čistilnici petroleja v Parcu (država Wyoming) je nastala eksplozija, radi katere je 12 delavcev izgubilo življenje.

Pogajanja med Rusijo in Francijo

Načelni sporazum dosežen?

PARIZ, 8. V tukajšnjih političnih krogih se je včeraj razširila vest, da se je na francosko-ruskih pogajanjih dosegel načelni sporazum.

Protokol, ki sta ga obe delegaciji podpisali, se drži še tajno, ker ga morata še obe vladi ratificirati. Krožijo pa vesti, ki pravijo, da se je Rusija obvezala plačati letno 70 milijonov zlatih frankov v poravnavo dolga, ki ga je carska vlada napravila v Franciji.

Rusi so se do sedaj zmerom branili priznati dolgove, ki jih je Rusija napravila pod prejšnjim režimom. Lani so po dolgotrajnih pogajanjih končno pristali na 55 milijonov zlatih frankov letno, dočim so Francozi zahtevali 80 milijonov. Sedaj so, če navedene vesti odgovarjajo resnici, tudi Francozi nekoliko popustili in tako bi bil načelni sporazum mogoč.

Seveda so Rusi postavili svoje protizahteve. Zahtevajo od Francije jamstva, da jim bo dala novih, obsežnih kreditov, ki jih posebno ruska industrija krvavo potrebuje. Na to zahtevo so Francozi baje že pristali in obljubljajo celo, da bodo čim prej dovolili eno milijardo papirnatih frankov posojila, a hočejo garancijo: petrolejske vrelce na Kavkazu, ki naj bi jih ruska vlada odstopila francoskim družbam.

PARIZ, 8. (Izv.) Pogajanja med Francijo in Rusijo glede ureditve dolgov carske vlade so znatno napredovala. Glasom vesti, ki pa so bile takoj zanikane od zunanjega ministrstva, je bil baje dosežen sporazum na podlagi letnih obrokov v znesku 70 milijonov zlatih frankov, katere bo morala plačevati Rusija Franciji. Zato pa bo dovolila Francija Rusiji posojilo v znesku 800 milijonov zlatih frankov. Navzlic zanikanju te vesti pa izgleda, da je bil sedaj sestavljen zapisnik, ki bo služil za podlago sporazumu. Po vsej verjetnosti se bo ustavil komisar za zunanje zadeve Čičerin pred svojim povratkom v Moskvo v Parizu, kjer se bo sestal z Rakovskim in Briandom.

Boj proti korupciji v Rusiji

BERLIN, 8. Včeraj se je zaključil v Moskvi proces, ki je vzbujal na Nemškem mnogo pozornosti, ker je bila pri tem procesu prizadeta nemška družba «Mologa», ki se peča z lesno trgovino. Predsednik družbe je bil bivši kancelar Wirth. Družba je imela v Moskvi nekaj zastopnikov, Rusov, ki so bili obdolženi, da so podkupili nekatere sovjetske funkcijonarje in sicer z namenom, da bi sovjetske oblasti naročevale les pri «Mologi».

Izmed obdolžencev sta bila dva obsojena na smrt, ostali pa, med katerimi se nahaja tudi moskovski ravnatelj «Mologe», so dobili po pet let ječe.

Nemški državni zbor

odšel na počitnice

BERLIN, 8. (Izv.) Danes je bil v državnem zboru odobren z 20 glasovi večine provizorični vladni načrt o osemurnem delavniku. Državni zbor je bil odgoden do 8. maja 1927.

Nemški državni proračun

BERLIN, 7. Državni zbor je odobril proračun za leto 1927. Za odobritev je glasovalo 238 poslancev, proti pa 166.

Francija in Nemčija

BERLIN, 8. Državni zbor je po tretjem branju odobril francosko-nemški trgovinski provizorij s 189 glasovi proti 163.

Sovjetski kongres in Kitajska

MOSKVA, 8. IV. sovjetski kongres, ki se vrši sedaj v Transkavkaziji, je poslal iz Tiflisa pozdrav kitajskemu narodu, ki se bori proti imperijalizmu tujcev. V svoji poslanici, v kateri se ostro napada Anglija, proslavlja kongres bodočo svetovno revolucijo.

BUKAREŠT, 8. Zdravstveno stanje romunskega kralja se je včeraj precej zboljšalo. Zapustil je že za par ur posteljo, podpisal celo vrsto odlokov in se tudi delj časa razgovarjal s prvim ministrom.

Položaj v Šanghaju

Ruski emigranti napadli sovjetski konzulat

MOSKVA, 8. Iz Šanghaja poročajo agenciji «Tass»:

Oboroženi ruski emigranti so napadli tukajšnji konzulat ZSSR in ga obkolili; vsakega, ki pride iz poslopja ali pa se poda na konzulat, preiščejo in izprašujejo. Pri tem jim pomaga oddelek angleških čet. Sovjetski generalni konzul Linde je protestiral pri dekanu diplomatskega zbora.

Kuo-Tai-Či, komisar za zunanje zadeve v pokrajini Kuang-Su, se je podal sinoči ob 9.30 na sovjetski konzulat obiskat Lindeja, kateremu je rekel, da je bil že prej pred konzulatom, a se je moral vrniti, ker se ni pustil preiskati od policijskih agentov, ki stoje pred poslopjem. Zato je šel k načelniku mestne policije ter je od njega zahteval spremstvo. Šele tako je lahko prišel do Lindeja. Kitajski komisar se je pri Lindeju opravičil radi napada, ki je bil izvršen proti konzulatu.

Napetost med Moskvo in Pekingom

radi preiskave na sovjetskem poslaništvu

PARIZ, 8. Kakor pravijo zadnja poročila iz kitajskih pristanišč, se je položaj v Hankovu znatno poslabšal, ker zavzema protitujsko gibanje zmerom večji in nevarnejši obseg. Japonci, Amerikanci in Nemci zapuščajo mesto.

Iz drugih krajev Kitajske ne prihajajo poročila o novih, važnejših dogodkih. V Pekingu vlada še zmerom precejšnja negotovost glede posledic, ki jih bo imela preiskava, katero je izvršila Čang-Tso-Linova policija na sovjetskem poslaništvu. Čang-Tso-Lin izjavlja, da je dobil številne listine, ki dokazujejo, da vrši sovjetska vlada intenzivno propagando na Kitajskem.

Odnošaji med Moskvo in Pekingom so radi zadnjih dogodkov zelo napeti in obstoja nevarnost resnejših komplikacij.

Sovjetska nota

kitajski vladi v Pekingu

MOSKVA, 8. (Izv.) Sovjetska vlada je poslala kitajskemu ministrstvu za zunanje zadeve noto glede incidenta na ruskem poslaništvu, v kateri zahteva tozadevno pojasnilo. V vladnih krogih se zatrjuje, da ne bodo podvzeli nikakih odločilnih korakov, dokler ne prispejo pojasnila pekinške vlade.

Stališče Francije

v kitajskem vprašanju

PARIZ, 8. (Izv.) Francoska vlada je pooblastila svojega poslanika v Pekingu, da postopa v sporazumu z Anglijo, Ameriko, Italijo in Japonsko, pri čemur pa ne sme zaplesti francoske vlade v preveliko odgovornost.

Nesreča v zraku

MALTA, 8. Dva hidroplana, ki sta izvrševala poskusne polete v bližini letališča Calanka-va na Malti, sta v zraku trčila drug v drugega ter padla v morje. Na čudežen način se ni nihče izmed letalcev ubil. En sam častnik se je pri padcu ranil ter so ga morali prenesti v bolnišnico.

Bolezen kralja Ferdinanda

Po krizi v preteklem decembru, in po zdravljenju z zadnjem od strani belgijskega profesorja Sluisa, se je zdravstveno stanje kralja Feridnanda tako zboljšalo, da se je kronani bolnik že začel pripravljati na potovanje v Taormino na Siciliji, kjer naj bi se mudil precej časa, dokler bi si popolnoma opomogel. Toda to potovanje so preprečile v prvi vrsti zapreke političnega značaja. Voditelji liberalne stranke, kateri načeljuje Bratianu, so se namreč na vse kriplje protivili možnosti, da bi se kralj oddaljil iz domovine. In zdi se, da je baš njihova zasluga, da je bilo potovanje odloženo. Pred kakimi 14 dnevi pa se je raznesla vest, da se kralj ne počuti dobro. Zadnje dni marca se ga je zopet lotila precej huda vročica in k njegovi postelji so bili poklicani razen dvornih zdravnikov dr.ja Romalo in dr.ja Manuelca tudi vseučiliščni profesorji Naum-Muscela, Teoharija in Danielopol. Ti zdravniki so prebili celo noč pri bolniku v družbi kraljeve družine in ministrskega predsednika Averescu-ja. Dne 31. marca je bilo stanje tako resno, da je vlada morala objaviti o njem uradno zdravniško poročilo. Da bi se javnost ne razburila, je bilo poročilo, dasi sestavljeno že ob 13. uri, izročeno uredništvom časopisov šele pozno zvečer, tako da niso mogli več prirediti posebnih izdaj. Kljub temu pa je vsetj o nevarnem stanju kralja še isti večer prišla v javnost in je izzvala veliko napetost. Ker se je bilo bati, da bi pristaši princa Karla, ki se je lani odpovedal prestolu, izzvali kake nemire, je vlada odredila zelo stroge ukrepe, da zagotovi mir v prestolnici. Poleg poročila o kraljevi bolezni so časopisi naslednji dan objavili proglase, pozivajoče meščanstvo, naj se zaveda svojih dolžnosti napram domovini. Umevno je, da so ti proglasi poostrili napetost v javnosti, namesto da bi vplivali pomijevalno.

Drobne vesti

Nov okraj v Berlinu

Kakor v vseh večjih mestih, tako vlada tudi v Berlinu, glavnem mestu Nemčije, veliko pomanjkanje stanovanj. Sestavil se je pa neki amerikanski konsorcij, ki namerava sezidati v Berlinu toliko hiš, da bi pridobilo mesto 14.000 novih stanovanj. Štirideset milijonov dolarjev ima konsorcij v ta namen na razpolago, in s primerno malenkostno amortizacijo bi mestna uprava postala v devetdesetih letih morebiti tudi lastnica vseh teh poslopij. Konzorcij bi zidal štirinadstropne hiše, v katerih bi bila stanovanja z dvema, s treni, s štirimi sobami, kopalnico, centralno kurjavo in preskrbo z gorko vodo. Na ta način bi nastal v južnem delu mesta popolnoma nov okraj, ki bi se prišteval med najlepše mestne dele. Konsorcij se pogaja z mestno upravo, ki se še ni odločila v tem oziru, a se ne bo mogla dolgo časa upirati temu koristnemu načrtu.

V znamenju elektrike

Angleškemu ljudstvu se obeta nova doba v javnem in zasebnem življenju. Vsa država se prepreže z električnimi napeljavami in vsaka tudi najmanjša koča dobi svoj delovni, ogrevalni in razsvetljevalni tok. Uslužbenci bodo popol, noma nepotrebni. Človek si bo lahko ogrel sobo, preden vstane, s tem da zavrti električen gumb. Na lahek način si skuha še v postelji čaj. Električni aparati mu bodo prali, čistili sušili, kuhali, likali. Po kuhinjah se ne bodo več nabirale saje, zidovi bodo vedno enako čedni in čisti. In za vse to se bo plačevala na leto le malenkostna vsota, to pa radi tega, ker bo toliko odjemalcev. V industriji se bodo zmanjšali napravljalni stroški, ker se bo povsod delalo z elektriko. Vlada upa, da bo z novim zakonom, ki ureja napeljavo elektrike po vsej državi, lahko uspešnejše posegla v konkurenčni boj z Ameriko, kjer se že itak vse dela z elektriko. Kar doseže Anglija v najkrajšem času, da dobi vsak njen državljan elektriko za majhno vsoto, to pride prej ali slej tudi v drugih državah, v enih prej, v drugih pozneje, najprej pa v onih, ki imajo dovolj vodne sile na razpolago.

Predsednik pleše

Mustava Kemal paša, predsednik in reformator Turčije v evropskem smislu, nadaljuje svojo obnovitveno delo. V zadnjem času se je lotil tudi plesa. Sabele se imenuje star turški kmetski ples in ta ples je predsednik nekoliko predrugačil in ustanovil na narodni podlagi nov moderni ples. Da se pa ta ples udomači, daje predsednik svojim sodržavljanom najboljši zgled in ga pleše, kjerkoli se mu nudi prilika. Postavo ima lepo in neroden ni bil nikoli, zato ga Turki radi posnemajo in sabek dobiva od dne do dne več častilcev. S tem je pa predsednik zaprl pot modernim plesom v Turčijo, dvignil naroden turški ples do veljave modernega plesa ni ohranil tako svojemu ljudstvu star narodni običaj.

Vzor skopuha

Pred kakimi desetimi dnevi je umrl angleški milijonar Daniel Dancer, ki je bil menda eden med največjimi skopuhi. Po svojem očetu je podedoval premoženje, ki mu je donašalo letno 300.000 lir. Kljub takim dohodkom je nosil trinajst let en klobuk in bi ga še dalje nosil, da ga niso pregovorili sorodniki, naj si kupi nov klobuk. Šel je k starinarju, kupil klobuk za sedem lir in ga koj nato prodal svojemu služabniku za 10 lir. Na borzi, kjer je bil stalen obiskovalec, mu je večkrat kdo dal ubogajme. Obrisače ni rabil nikdar, saj se je umival le, ko je sijalo solnce. Če mu je kdo ponudil tobak za noslanje, je sicer vzel ščepec tobaka, a ga dal skrivaj v posebno škatlo. Ko se je precej tobaka nabralo, je zamenjal pri trgovcu tobak za eno svečo, ki mu je trajala več tednov, ker si je svetil le, ko je šel spat. Ta čas je pa že zopet nabiral tobak za drugo svečo.

DNEVNE VESTI

Nedeljska „Edinost"

Jutrišnja številka «Edinosti» izide na šestih straneh, na kar opozarjamo posebno naše podeželske čitatelje. Poleg važnega spisa poslanca dr. Wilfana, ki se začenja v današnji številki, se bodo nadaljevali «Nedeljski pomenki», ki smo jih uvedli zadnjo nedeljo, in priobčimo tudi obilo drugega zanimivega gradiva.

Občine in vojaška stanovanja

Uradni list kraljevine «Gazzetta Ufficiale» od 1. aprila 1927, št. 76 je objavila pravilnik, ki vsebuje določbe o preskrbovanju vojaških stanovanj po občinah, ko se nahajajo vojaški oddelki na vojaških in strelnih vajah ali na pohodu. Potrebna stanovanja mora preskrbeti občina, in sicer za oficirje in marešjale opremljene sobe, a za moštvo prostore za prenočevanje, ki morajo biti, če je potrebno, preskrbljeni s slamo, lučjo in ognjem, dalje prostore za vojaške pisarne, skladišča in bolnice za moštvo in za konje, končno prostore za zapore, za konjske hleve in za stražo.

Če ima občina na razpolago občinske prostore, lahko zadosti zahtevam vojaških potreb s svojimi stavbami, drugače pa mora poskrbeti, da se najdejo potrebni prostori pri prebivalstvu. V ta namen sestavi poseben popis vseh onih vaščanov, ki imajo na razpolago take prostore. Ta seznam se sestavi v mesecu januarju in se v občini skoz 15 dni javno izloži, da ga vsakdo lahko pregleda. Proti sestavi seznama imajo prizadeti pravico rekurirati na prefekturo, in sicer potom županstva in v 15 dneh po razglasitvi seznama.

Pri sestavi seznama je treba upoštevati določbo, da so prosta od uporabe za vojaška stanovanja poslopja, ki služijo za stanovanje članov kr. hiše, kardinalov, škofov in nadškofov, dalje prostori, ki so namenjeni za božjo službo, samostani, državni, pokrajinski in občinski uradi, prostori inozemskih poslanikov in konsulatov, prostori bolnišnic in dobrodelnih ustanov.

Vojaška uprava plača posameznim posestnikom odškodnino, ki se odračuna preko občine in po sledeči tarifi: general, ki ima pravico do dveh sob, plača 10 lir dnevno, drugi častniki imajo pravico samo do ene sobe in plačajo 6 lir dnevno; za moštvo: marešjalo 2 liri dnevno, za podčastnike 0.40, za korporale in prostake 0.24 (če dobijo posteljo in luč); drugače, če dobijo le prazen prostor brez opreme, pritiče za vsakega podčastnika, kaporala ali vojaka po 0.08 odškodnine; za konje (s slamo lučjo in pripravo) po 0.40 na dan, za oficirske konje (v praznih prostorih) 0.08 na dan, za prostore za pisarne, bolnice, skladišča itd. za vsak kvadratni meter po 0.08.

Ti predpisi veljajo, kot rečeno, če so v občini vojaški oddelki na vajah ali pohodu. Tudi posamezni oficirji ali vojaški uradniki pa imajo pravico do stanovanja, ko se nahajajo v kaki občini po službenem opravilu.

Davek na samce

Dne 31. marca je potekel rok za prijavo dohodkov v svrho odmere davka na samce.

Kakor pa nam sporoča tukajšnja finančna intendanca, je ta rok podaljšan do 15. aprila. Ne pravzaprav podaljšan s posebno odredbo, pač pa nekako indirektno na ta način, da je ministrstvo odredilo, da bodo vsi tisti, ki so zamudili predpisani rok, a opravijo predpisano napoved dohodkov za odmero davka do 15. t. m., prosti vsake globe, ki jo predvideva zakon za zamudne napovedi.

Napovedi sprejemajo okrajni davčni uradi, kateri torej do 15. t. m. ne smejo nalagati nikakih glob.

Pozor pri vožnji z železnico

Poročali smo že o predpisih, po katerih se imajo ravnati potniki v železniških vozovih. Ne sme se kvariti sedežev z nogami, ne sme se na noben način delati nesnaga v vagonih itd.

Opozarjamo še posebej tudi na predpis, da se ne smejo odpirati vrata vagonov, dokler se vlak na postaji popolnoma ne ustavi. Železniška milica pazi, kakor je njena dolžnost, strogo na izvrševanje teh predpisov in prav včeraj so bili nekateri nepreviđni potniki vzeti na zapisnik ter bodo morali plačati globo, ki znaša 100 lir.

Držite se torej pri vožnji točno železniškega reda!

PROMOCIJA

Na tukajšnji trgovinski univerzi sta bila promovirana doktorjem gospodarskih ved naša rojaka Viktor Višnjovec iz Trsta in Emil Garzaroli iz Postojne. Čestitamo!

Občni zbor «Pogrebnega društva» pri Sv. Jakobu

se je vršil v nedeljo dne 27. marca ob 4. uri popoldne ob polnoštevilni udeležbi. Občnemu zboru je predsedoval g. predsednik Ivan Kjuder, kateri je po kratkem nagovoru dal besedo tajniku in blagajniku, katerih poročila so bila enoglasno odobrena. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni sledeči odborniki: predsednik: Besednjak Edvard; tajnik: Jamšek Vinko; blagajnik: Kobal Jernej. - Odborniki: Harej Franc, Renko Matija, Fuk Anton, Furlan Josip; namestniki: Verčon Franc, Krešević Ivan; pregled. računov: Kodela Anton, Slavec Josip, Brezovec Anton. — Po končani volitvi se je novi g. predsednik toplo zahvalil g. predsedniku Kjudru za njegovo delovanje v društvu, v katerem je bil večleten odbornik ter mu predsedoval celih 14 let. Po kratki debati, ki se vname ob raznih točkah, se občni zbor razide.

KOZE

Občinski komisar poziva vse one, ki imajo koze, da jih prijavijo v desetih dneh občinskemu zastopniku svojega okraja. To, da ne zapadejo kaznim, ki jih določa zakon.

IZLET V PRAGO

Poročajo nam: Začetkom septembra t. l. priredi Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani izlet v Prago, najkrasnejše mesto srednje Evrope, z ogledom stavb, zbirk in umetnin. Izlet je projektiran tako, da si bodo mogli udeleženci ogledati pod strokovnim vodstvom v desetih dneh prestolico čehoslovaške republike, znameniti mesti Kutno Horo in Sedlec ter češki kraljevski grad Karlův Tyn. Natančnejši datum, pogoji in ugodnosti bodo pravočasno javljene, opozarjamo pa že sedaj na izlet, ki bo nudil omejenemu številu udeležencev izredne umetniške in pokrajinske užitke

ČETRTO PREDAVANJE PROF. ASQUINI-JA

Danes, v soboto, zvečer ob 19. uri bo v veliki dvorani trgovinske univerze četrto predavanje prof. Alberta Asquini-ja o sindikalnem pravu. Predavatelj bo govoril o predmetu «Uredba skupne delovne pogodbe».

Predavanje je javno.

Iz tržaškega življenja

Huda nezgoda mladeniča

22-letni kmet Fran Babuder iz Materije, je včeraj zjutraj peljal voz gnoja na polje. Medpotoma, komaj je zapustil vas, se je voz na razorani cesti nenadoma prevrnil, pri čemer je težki gnojni koš padel na Babuderja, ki je korakal ob vozu in se ni utegnil umakniti. Nekateri kmetje, ki so zapazili nesrečo, so naglo prihiteli na lice mesta in potegnili nesrečnega mladeniča izpod koša. Siromak je bil hudo poškodovan; imel je zlomljeno desno nogo v stegnu in številne poškodbe po prsih. — Po prvi pomoči, ki jo je dobil v vasi, je bil Babuder prepeljan v tukajšnjo bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurgični oddelek. Zdraviti se bo moral najmanj kake 4 tedne.

Huda ženska

Sinoči okoli 20. ure je prišla v mestno bolnišnico 29-letna Vincenca Contus, stanujoča v ulici Capitelli št. 17, ter si dala izlečiti veliko krvavo bunko na čelu. Ženska je povedala, da je že delj časa v sporu z neko sosedo, katera ji nagaja ob vsaki priliki, kadar je more. Ker so ji njene sitnosti že presedale, je Contusova potožila stvar sosedinemu možu, ki ga je slučajno srečala na ulici. Tedaj pa je nenadoma prihitela soseda in jo vsa razkačena lopnila z neko posodo — menda steklenico — po glavi.

Posledice padca.

Ko je 49-letna Marija Cijak, stanujoča v ulici Raffineria št. 11, sinoči pospravljala doma, se je spodrsnila na gladkem podu ter padla tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo v stegnu. Nesrečna žena je dobila prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, nato je bila na lastno željo začasno prepuščena domači negi.

Čudna kupčija

Slikar Josip Neris, stanujoč v ulici XX Setembre št. 63, je svojčas izročil svojemu znancu Karlu G. tri oljnate slike, da bi mu jih prodal. Črez nekaj časa, ko se mu je zdelo, da je G. že prodal slike, ga je vprašal, kako je s to kupčijo. Znanec mu je odvrnil, da je slike res prodal, a da denarja ni še prejel. Neris je potrpežljivo čakal še par tednov in med tem časom je še parkrat terjal G.ja po denarju, ki ga je izkupil za slike. Toda ker si je G. ob vsaki takšni priliki izmislil kak nov izgovor, je Nerisu naposled pošlo potrpljenje in je naznanil zadevo kvesturi. Slike so bile vredne 780 lir, a G. jih ji prodal za 500 lir.

TELESNA VZGOJA
SPORT

Sportni odsek M.D.P. - Trst Hazena.

Jutri ob določeni uri se vrši na igrišču «Adrije» obvezen training.

Načelnik.

S. D. «Adria»

Jutri od 9-12 training hazene in nogometa.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Plačevanje v obrokih za zastanke prispevke bolniški blagajni

Delodajalci lahko plačajo zastane prispevke bolniški blagajni v obrokih. Napraviti morajo pa posebno prošnjo potom industrijskega udruženja.

ČERKNO

Komisar namesto poveštata

Polkovnik Martorelli, ki je bil imenovan za poveštata za našo občino, je bil nemudoma poklican v vojaško službo, še predno je pričel izvrševati poveštatovsko službo pri nas. Dobili smo zato na mesto njega komisarja v osebi g. Amadeja Mumisa, uradnika goriške prefekture. G. Mumis je poznan pri Kanalcih, kjer je reševal občino po polomiji viteza Peternellija.

IDRIJA

Oglas občinskega načelnika

Kot je «Edinost» že poročala, je bil imenovan za občinskega načelnika našemu mestu dosedanji njegov komisar inž. Lojze Caldana. Ko je zasedel svoje mesto, je gosp. občinski načelnik dal razobesiti po mestu sledeči oglas:

Meščani! Z odlokom od dne 24. marca t. l. mi je kraljeva vlada podelila imenovanje načelnika te občine.

Včeraj sem v roke blag. g. prefekta podal prisego.

Meščani! V svesti si odgovornosti, ki mi jo nalaga sedaj podeljeno mesto, bom nadaljeval v svojem delu, upajoč na zvesto in odkritosrčno sodelovanje Vas vseh, ter zagotavljajoč Vas, da bom z vsemi svojimi priprostimi močmi deloval na to, da se bodo ščitila prava meščanstva.»

Pripominjamo samo, da se obračamo do g. načelnika z onim zaupanjem, ki ga je dosedanje njegovo delo ustvarilo. Želimo, da bi ostal na istem mestu isti, kot je bil. Vemo, da bo v korist interesom meščanov.

Reška pokrajina

TRNOVO PRI IL. BISTRICI

Ne poročam nič prijetnega. V ponedeljek so položili v Podgradu k večnemu počitku mater g. dr. Mikuletiča, kateremu izrekamo ob tej priliki iskreno sožalje. Naglo je tudi premínul upokojeni polkovnik izpod bivše vladavine — Podboj pl. Cenetov, rodom Bistričan. Saj smo ga še pred malo dnevi srečali na njegovih običajnih sprehodih. Kljub starosti 70 let je bil še trden in krepak. Slučaj je hotel, da je podlegel ravno oni bolezni, katero je vedno priporočal zdraviti z redkvico: pljučnici. Bil je vojak — človek ali še bolje: več človeka kot vojaka. Ko se je pred leti poslavljal iz Gorice kot stotnik art. polka, so vojaki jokali za njim. Tako znajo povedati njegovi bivši vojaki. Tudi iz Pulja, kjer je bil med vojno kot polkovnik, je prišel enak glas. Sicer pa smo prepričani o njegovi globoki srčni izobrazbi, saj smo zrli vanj kot v odprto knjigo, iz katere žehti dobrota, ljubezen. Posnemanja vredna je bila njegova ljubezen do starišev: nikdar ni šel mimo pokopališča, ne da bi bil salutiral. Tako je ljubil tudi druge, osobito pa otroke. Človek ne more brezbrižno mimo spomina tako blagega srca, ki se mu moramo nehote prikloniti. Ljubezen je močna, je božji hram. Tudi svoje narodnosti se je vedno zavedal. Za njim zremo s čustvi, ki se porode edino ob spominu na blago srce. Tudi če ni bil pogreb kakor je pokojni zaslužil, čeravno se ga je udeležilo veliko ljudi, smo vsi čutili koga izgubljamo. Domači, bistriški pevci so mu peli žalostinke, ki so dvignile svečanost pogreba. Položen je v družinsko grobnico. — Blagemu srcu — blag spomin!

RAZNE ZANIMIVOSTI

Koliko je vredno ptičje gnezdo?

V gnezdu je pet mladičev. Vsak izmed teh mladičev potrebuje približno petdeset gosenic. Vsi mladiči skupaj zaužijejo na dan 250 gosenic. Pitanje traja kakih trideset dni. V tem času se torej ugonobi 7500 gosenic. Vsaka gosenica požre vsak dan toliko peres in cvetov, kolikor sama tehta. Recimo, da rabi gosenica, dokler se ni nažrla in zabubila, tudi trideset dni in da požre na dan le en sam cvet, iz katerega bi se razvil sad, zaužije v tridesetih dneh trideset sadov. 7500 gosenic požre skupaj 225.000 takih cvetov. Iz tega lahko presodimo, koliko škodujejo našemu gospodarstvu oni, ki love in more naše koristne ptiče.

Umetno zobovje

Kakor znano, so umetni zobje precej dragi. Za zlate zobe se je pa sedaj dobilo nadomestilo in sicer v jeklu, ki nikdar ne rjavi. Izdelalo se je tako jeklo v Kruppovih tovarnah, je po ceni in zelo trdno. Po raznih poskusih se je dognalo, da dodatek hroma poveča upornost jekla zoper kemične vplive. Kmalu bomo torej doživeli, kako bo jekleno zobovje izpodrinilo zlato. To pa radi tega, ker bo bolj po ceni in če treba še bolj trdno od zlatega.

Kokain v knjigah

V Parizu so zaprli kavalerijskega poročnika, ker je obdolžen, da je trgoval s kokainom. Poročnik iz zelo ugledne rodbine, je bil zaposlen v vojaški bolnišnici. Dan za dnem je dobival knjige, ki so bile vse še neporezane. Slučajno se je dobil nekoč v eni taki knjigi med neporezanima stranema zavitek kokaina. Nato so začeli poročnika opazovati. Ugotovili so, da je večkrat obiskoval bogatega trgovca s šampanjcem. Ko je vdrla policija v stanovanje, je dobila skritih več kilogramov kokaina in heroina. Nato sta se seveda oba zaprla. Sedaj se pričakuje senzacijonelna obravnava, kajti v to zadevo je zapletenih mnogo osebnosti iz najvišjih pariških krogov.

Čaj in njegovi učinki

Dr. Dinguizli, zdravnik v Tunisu, je predaval v medicinski akademiji o naraščajoči strasti do zauživanja čaja in njenih posledicah. Po njegovih navedbah se zauživa v Tunisu enajstkrat več čaja kakor pred vojno. To ustvarja v deželi — je nadaljeval — nekako dekadenco (propadanje). Množe se živčne bolezni, oči slabe, pojavlja se splošna slabost in očividno peša število rojstev. Ljudje, ki uživajo preveč čaja, postajajo občutljivejši in bolj razdraženi in izgubljajo vesele do dela in do varčnosti. Prevelika količina čaja vpliva tudi na kakovost dokončanega dela.»

Lek proti jezi

Režiser filmov temperamentne Colleen Moore, Alfred Green, se navadno ne razburja in je precej flegmatičen. Toda to ga ne brani, da se pri delu, ako ne gre vse v redu in kakor on hoče, strašno razburi. Ima originalen način, da se umiri. Kakor hitro se mož razjezi, mu dajo v roko krožnik, ki ga Green z vso silo trešči ob tla in s tem se njegova jeza hipoma poleže. Toda nekega dne tudi to sredstvo ni zaleglo. Snemal je izven ateljeja. Ravno ko je ukazal filmati, se je skrilo solnce za oblačkom, solnce pa je bilo pri snemanju neobhodno potrebno. Prvič se je Green nasmejal, drugič se je razjezil in ko se mu poskus tudi v tretjič ni posrečil in je potratil že sto metrov filma, je postala potreba po krožniku nujna. Dali so mu ga v roko. Green ga je treščil ob tla in vsi so se oddahnili. Pomožni režiser ga je vprašal, ako se naj nadaljuje z delom. Green pa je rdeč kot puran, zakričal: «Dajte mi še en krožnik!»

Trdovratna samomorilka v Budimpešti

Če smo pred par dnevi poročali o gospe Kasha, ki se je hotela zastrupiti v Londonu z aspirinom in dobila hud glavobol, poročamo danes o drugi ženski, ki je iskala smrti tudi v strupu. Mlada slikarica Gizela Havranek in njen zaročenec, bančni uradnik, sta se sprla. Žalost je legla na njeno srce, nesreča jo je gnala v smrt. Budimpeštanske lekarne smejo brez zdravniškega ukaza dati le toliko morfija, kolikor ga zadostuje za hipno olajšavo bolečine. Ta količina morfija se pa mora zaužiti v lekarni. Vse to je nesrečna Gizela vedela, hodila od lekarne do lekarne, hlinila veliko bolečine in zauživala morfij. Ko je čutila, da jo zapuščajo telesne moči, je stopila v cerkev. Ko se je črez nekaj časa opomogla, je nadaljevala svoje romanje od lekarne do lekarne, od morfija do morfija. To pot je bil napad hujši, zopet se je samomorilka zatekla v cerkev, kjer je pa omahnila in se zgrudila nezavestna med cerkvene klopi. — Pripeljali so jo v bolnišnico, kjer se je osvestila komaj črez 48 ur. Ker niso dobili pri njej nobenega pisanja, iz katerega bi sklepali na njeno ime in poklic, se je hipoma razširila po mestu vest o lepi turški princesi, ki jo je neznan mož ob Donavi napadel. Zdravniki so v bolnišnici samomorilki sicer tekoj izprali želodec, a vse vkljub temu boje za tako trdovratno samorilko, kajti strup je kolikor toliko vendar le vplival.

Naročajte in širite „EDINOST"

BORZNA POROČILA

Trst, 8. aprila 1927.

Amsterdam 825-835, Belgija 279.50 do 284.50, Francija 80.95-81.45, London 100.35-100.65, New York 20.62½ do 20.72½, Španija 362-372, Švica 397-401, Atene 26.90-27.90, Berlin 486-496, Bukarešt 12.15-13.15, Praga 61.15-61.65, Ogrska 356.50-360.50, Dunaj 286.50-296.50, Zagreb 36.15-36.65.

Uradna cena zlata (7. IV.) 404.10; vojnoodškodn. obveznice 60.80.

✝

Javljamo vsem prijateljem in znancem, da je naša soproga in mamica

Marija Suša
roj. Srebovt

včeraj po dolgi in mučni bolezni izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb se bo vršil v soboto 9. t. m., iz hiše žalosti v Divači št. 55, na domače pokopališče.

Divača, 8. aprila 1927. (467)

Žalujoča soprog **Adolf** in hčerka **Adolfa.**

Brez posebnega obvestila.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodi v vseh jezikih. 388

ZLATARNA N. Borsatti & Figlio, Trst, Corso 47 (lekarna Rovis) popravlja, prodaja in kupuje zlato, srebro po poštenih cenah. Govori se slovenski. 393

SOBA, meblirana za eno ali dve osebi se odda takoj. Via Galilei 18, pritličje. 468

PEKOVSKI pomočnik, mlad ali pol izučen mladenič z dežele se sprejme. Pismene ponudbe poslati takoj. Anton Mihelj, Kneža k 113. 469

SENO, 150 kvintalov, sladko in snažno, se proda. Na željo se spreša in postavi franko vagon ali z vozom v mesto. Naslov pri tržaškem upravništvu. (450)

ZAPOMNITE SI! Najlepše, najboljše in najcenejše obuvalo dobite pri Rebcu, via Carducci 36. 454

SMILAJOD (Trpoški sok), izborno sredstvo proti arteriosklerozi, revmatizmu in težkemu dihanju, kašlju in kataru, uspešno čistilno sredstvo, posebno priporočljivo za osebe, stare nad 50 let, se prodaja samo v lekarni Castellanovich, Trst, via Giuliani 42 (paralelna ulica Via dell'Istria). 395

KRONE

briljante, platin, 20-kronske zlate komade

ZLATO plačuje po višjih cenah nego vsak drugi

ALBERT POVH - urarna
Trst, Via Mazzini 46

Predno prodate
KRONE, GOLDINARJE ZLATO in SREBRO
obiščite zlatarno 111
STERMIN v TRSTU, Via Mazzini št. 43
kjer dobite najvišje cene. - Kupujem listke mestne zastavljalnice.

PODLISTEK (71)

V. I. KRIŽANOVSKA:

NEMEZA

ROMAN

Pod vplivom te utrujajoče borbe je mladi mož vidno hujšal; ni jedel ne pil, ni mislil več na svoje posle, prepuščajoč jih popolnoma svojim podrejenim. Bančni uslužbenci, ki niso mogli razumeti te brezbrižnosti, so se na tihem pogovarjali, da je prišel bankir zaradi špiritizma ob razum.

Nekega večera je bil Samuel sam v sobi. Bil je tako potrt kakor morda še nikoli. Utrujen od hoje po sobi je sedel v dolg naslanjač in začel premišljati o neki razpravi iz «Špiritističnega obzorja», ki jo je čital zjutraj. V njej je čital o blagotvorni moči molitve, o miru in zadovoljnosti, ki jo ona vliva v najbolnejše srce. «Toda, kako bi molil? — se je vprašal Samuel: — nisem molil od otroških let, a potrebujem tolažbe in bodrila. Morda se bliža trenotek odkritja tajne, a jaz se še vedno obotavljam, ne morem se odločiti, kaj naj izberem — smrt ali sramoto.»

Prvič po mnogih letih je sklenil roke, jih položil na svoje vroče čelo ter zašepetal:

— Oj, dragi oče! Rekel si, da boš pri meni v neprestani molitvi; torej moraš videti moje težave. Povej mi, kako naj molim, da zadobil mir?

Ta poziv ga je utrudil; naslonil se je na divan in obležal negiben; njegove misli niso več delovale, težko otrpnjenje se ga je polotilo v sklepih a istočasno je čudna toplota prežela njegov život.

Zmračilo se je. V sobi je bilo skoraj temno: nihče izmed slug se ni upal prinesti luči, ker je bankir velel, da ga ne sme nihče motiti, dokler sam koga ne pozove. Nenadoma je bankirjev pogled postal pozoren na neko svetlo točko, ki je obstala sredi sobe in se močno odražala v temi. Ta predpodoba zvezde se je naglo večala ter tvorila širok, višnjevkast žarek, v katerega svetlobi je Smuel zagledal klečečo človeško postavo, ki je iztegovala roke k svetlečemu se središču vrhu žarka. Po jasno očrtanem obrisu in po dolgi sivi bradi je Samuel spoznal svojega očeta. Nato je zaslišal besede, ki so se zdele, kakor bi prihajale od daleč.

«Sile dobrega, — je govoril ta čudni glas, — dopovejte mojemu sinu, da njegova borba ne bo končana, dokler si ne izbere poti; dajte mu rajši, da pozabi na novo prepričanje, ki vznemirja njegovo dušo, če nima dovolj poguma, da bi priznal dobro in razumel, da mu zmaga vrne mir. O, sin moj! Kakor ti uhaja iz rok maščevanje, ki se ti je zdelo veliko in upanja vredno, tako se ti bo zdelo ničevo in smešno mnenje ljudi, ki mu pripisuješ tako važnost. Nevredno je človeka izvršiti zločin, računati na nekaznivost ter se umakniti kazni in zasluženi graji ljudi.

«Moliti hočeš, zatorej **moli z delí; skesaj** se in pokori se in molitev, ta božanska tolažnica, bo napolnila tvojo dušo.»

Glava prikazni se je obrnila k Samuelu in pogled, ki je izražal neizmerno ljubezen, trpljenje in sočutje, se je uprl vanj. V tem trenotku se je pokazalo starčevo obličje, obžarjeno z zlato svetlobo; velike, mirne in resne oči so se obrnile k Samuelu in globok, zvočen glas je izpregovoril: «Dokler boš smatral samomor za rešitev, ne boš našel miru.»

Kakor da se je nenadoma prebudil, je mladi mož vstal.

— Kaj je bilo to? — je šepetal, — sen ali prikazen?

Vzel je iz žepa užigalice in prižgal svečo, ki je stala poleg njega na mizi. Takoj je zagledal list papirja, ki je bil položen pod svečnik. Vzel ga je v roke in s trepetajočim srcem prebral besede, ki jih je ravnokar slišal.

Samuel je povesil glavo; v tistem hipu je v njem zazorel sklep; misel na samomor je za vedno opustil in goreča molitev se mu je izvila iz izmučene duše k Stvarniku sveta.

IV.

Od tega dne se mu je polagoma vračal mir; s prirojeno mu odločnostjo je Samuel gledal v bodočnost ter se pogumno pripravil pretrpeti, kar ga je pričakovalo. Mračen in molčeč kakor nikoli se je zopet vrnil k svojim opravilom, delal pridnejše kakor vsi njegovi uradniki, toda način njegovega delovanja se je tako izpremenil, da je Levi majal z glavo ter prišel z Silbersteinom do sklepa, da bankir je prišel ob pamet in da ga čaka propast.

V teku te svoje nravne krize, ki jo je Samuel prestajal, je otroka zanemarjal, ker mu je bilo težko ga gledati; toda čim bolj se mu je vračal mir, se je v njem vzbujala tudi silna, strašna ljubezen, ki mu jo je vdihoval ta deček. Skoraj ves prosti čas je posvečal otroku: igral se je z njim, ga vadil in učil.

Neki navidezno brezpomembni dogodek je dal njegovim mislim novo smer. Ko je nekoč prišel k njemu rabin po opravkih, je omenil, da bi bilo dobro začeti z verskim poukom pri malem Samuelu, ker bo kmalu izpolnil pet let, pa ni še bil v sinagogi. Končno je priporočil bankirju nekega mladega levita, svojega prijatelja, ki bi znal skoraj igraje naučiti otroka pravila Mojzesovega zakona.

Samuel ni nič določenega odgovoril, toda vprašanje, ki je bilo načeto s tem razgovorom, ga je zelo zaposlovalo. Vprašal se je, če ima pravico vzgojiti ugrabljenega dečka v veri, ki ga še bolj oddalji od starišev, ko se je že odpovedal maščevanju. Ali naj ga vzgoji v tej veri, kateri se bo moral otrok pozneje odreči? Še drugo, nič manj težje vprašanje, ga je vznemirjalo. Kakor hitro bo tajna razkrita, mu vrnejo zavrženega sina. Ta sin bo vzgojen v krščanski veri in bo bržkone že sposoben spoznanja; kako se bo obnašal napram zanj tujemu drugovernemu očetu, katerega vero so ga učili zaničevati?

— Ne! — si je dejal Samuel, — če sem se že odrekel maščevanju, moram po svojih močeh popraviti narejeno zlo, vrniti otroku krščansko vero njegovih roditeljev in kolikor mogoče izpolniti prepad, ki me oddaljuje od mojega zavrženega sina. To, kar sem poprej hotel napraviti iz ljubezni do ženske, moram zdaj napraviti zaradi otroka in to naj bo prvo delo moje skesanosti; pojdem k očetu pl. Roteju ter ga poprosim, naj izvrši nad menoj in otrokom svetotajstvo krsta.

Prva posledica tega sklepa je bil razgovor z guvernanto malega Samuela. Bankir ji je velel naj ga uči krščanskih molitev in nekatera poglavja iz Odrešenikovega življenja.